

การสื่อสารเพื่อพัฒนาศักยภาพในการพึ่งตนเองและการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชน

กรณีศึกษา: บ้านแม่ทะลุ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

Communication for Development of Potential for Self-reliance and
Promotion of Occupations for the Community: A Case study of Ban

Mae Thalu, Sop Moei District, Mae Hong Son Province

ศุภณิข จันทร์สอง

Suphanit Chansong

ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ 50300

Department of Communication Arts, Faculty of Management Science, Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai 50300,
Thailand

Corresponding author: Email: ajsuphanit@gmail.com

(Received: August 14, 2019; Accepted: December 18, 2019)

Abstract: This research article is survey research, which focuses on communication for the development of the potential for self-reliance and promotion of occupations for Ban Mae Thalu community. The purpose of this research was to develop the potential for self-reliance in the community of Ban Mae Thalu and to generate income and promote careers for Ban Mae Thalu. The sampling of this research consisted of professional group leaders, villagers, village headmen, and Sop Moei community development officer. The research methods consisted of in-depth interviews, participatory observation, and focus group discussion, through group activities workshops. The results indicated that the villagers have the process of communication of creating community organizations to develop the potential for self-reliance. The village headman and the professional group leaders are important groups in driving the career promotion program for the community, together with the researcher, through the communication process by distributing information to community members. In addition, the community leaders also allow members the opportunity to participate through comments, which could solve problems and carry out activities together. The community is able to divide local products into 5 categories: shirts, bags, Karen chili powder, crispy banana, and organic fertilizer. Therefore, these products could be sold to tourists to generate sustainable income for the community.

Keywords: Communication, self-reliance, promotion of occupations, community

บทคัดย่อ: บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เน้นการศึกษารวมรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อพัฒนา ศักยภาพในการพึ่งตนเองและการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนบ้านแม่ทะลุ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา ศักยภาพในการ พึ่งตนเองแบบมีส่วนร่วมในชุมชนของบ้านแม่ทะลุ และเพื่อสร้างรายได้และส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนบ้านแม่ทะลุ ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำกลุ่มอาชีพในชุมชน กลุ่มชาวบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน และพัฒนาชุมชนอำเภอสม เมย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการจัด สอนதாகกลุ่ม ผ่านการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่าชาวบ้านชุมชนบ้านแม่ ทะลุมีกระบวนการสื่อสารโดยการสร้างองค์กรในชุมชนให้มีศักยภาพในการพึ่งตนเองแบบมีส่วนร่วม โดยมี ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำกลุ่มอาชีพในชุมชนเป็นกลุ่มสำคัญในขับเคลื่อนการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนร่วมกับนักวิจัยผ่าน การสื่อสารโดยการกระจายข้อมูลให้กับสมาชิกในชุมชนได้รับรู้รับทราบ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมี ส่วนร่วมผ่านการแสดงความคิดเห็นร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาและดำเนินกิจกรรมร่วมกันโดยสามารถ แบ่งการดำเนินการและการพัฒนาสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ จำนวน 5 ผลิตภัณฑ์จาก 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ เสื้อ ยาม พริกกะเหรียง กล้วยฉาบ และปุ๋ยชีวภาพ สำหรับจำหน่ายให้นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปเพื่อสร้าง รายได้ที่ยั่งยืนให้กับชุมชนต่อไป

คำสำคัญ: การสื่อสาร การพึ่งตนเอง การส่งเสริมอาชีพ ชุมชน

คำนำ

การส่งเสริมอาชีพเป็นกระบวนการพัฒนา ท้องถิ่นเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองและ ยังเป็นวิธีที่จะส่งเสริมให้ชุมชนได้เกิดกลุ่มอาชีพที่ หลากหลาย มีการพึ่งพาอาศัยกัน และเกิดความ สัมคคีในชุมชน ทั้งนี้ การพัฒนาเพื่อยกระดับ คุณภาพชีวิตให้กับชุมชนผ่านการสร้างการมีส่วนร่วม ของประชาชนมีผลต่อการพัฒนาการทำงานในชุมชน สิ่งที่สำคัญต่อการสร้างการมีส่วนร่วมคือการสื่อสาร เพราะการสื่อสารมีความจำเป็นในกระบวนการ จัดการความรู้ ทั้งนี้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมจะ สามารถเป็นกลไกที่ขับเคลื่อนแนวคิดการพัฒนางาน ที่ดี เป็นการเสริมพลังให้ชุมชนสามารถขับเคลื่อน แนวคิดไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้

การพัฒนากระบวนการสื่อสารองค์กรเพื่อ สร้างการยอมรับของชุมชน (Boonnum *et al.*,

2014) ซึ่งทำการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการ สื่อสารองค์กรเพื่อสร้างการยอมรับของชุมชนเพื่อ การนำไปใช้อย่างมีคุณภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมี ความพึงพอใจต่อรูปแบบการสื่อสารที่สร้างผ่านการ ยอมรับของชุมชนเพราะประชาชนยอมรับและ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารตาม ความสนใจและความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน จัดศึกษา ดูงาน และสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ชาวบ้านมี ความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวแบบครบวงจร ซึ่งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ก่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกันทั้งคนในชุมชนเองและ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผ่านการศึกษาเรื่องแนวทางการ พัฒนาศักยภาพและการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดย ชุมชนมีส่วนร่วมเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมใน ตำบลบ้านเรื่อน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

(Champawan and Promburom, 2018) ยังแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมดังกล่าวช่วยกระตุ้นให้ชุมชนสามารถทดลองจัดเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชน และสามารถจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวของชุมชนขึ้นมาได้ ส่วนในกระบวนการจัดการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม (workshop) เป็นอีกกระบวนการในการพัฒนา ดังจะเห็นได้จาก โครงการการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ชุมชนบ้านนาบอน จังหวัดเลย (Phon-ngam *et al.*, 2018) ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับประชาชน ผ่านการจัดกิจกรรมอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กิจกรรมส่งเสริมอาชีพเพาะเห็ด กิจกรรมปลูกพืชสวนครัว และกิจกรรมจัดทำสวนของชุมชน พบว่า การรวมตัวของสมาชิกชุมชน ร่วมกันดำเนินกิจกรรม และดำเนินธุรกิจชุมชนนั้นช่วยทำให้ชุมชนมีอาชีพเสริมก่อให้เกิดรายได้อย่างต่อเนื่องทุกเดือน นอกจากนี้โครงการส่งเสริมอาชีพให้ชุมชน กรณีศึกษาบ้านโนนไทร ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย (Phinijwat, 2018) พบว่า ถึงแม้จะมีหน่วยงานเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพทางด้านการเกษตรในชุมชน แต่ยังคงต้องการให้มีความช่วยเหลือในด้านของการส่งเสริมอาชีพภายในหมู่บ้าน คือ การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพและตลาดรองรับสินค้าชุมชน ในขณะที่เดียวกันแนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้มีความเข้มแข็งในตำบลชุมแสง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น (Srisurapol and Sripokangkul, 2017) ศึกษาและส่งเสริมกลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายในตำบลนาชุมแสง พบว่า ยังขาดการ

พัฒนาผลิตภัณฑ์หรือการสร้างสินค้าใหม่ๆ ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า ขาดการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นในการผลิต รวมทั้งยังขาดการประชาสัมพันธ์ และการจัดการที่ดี เนื่องจากการดำเนินงานยังจำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มเท่านั้น ส่งผลต่อการจัดจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านกลุ่มอาชีพทอผ้าในพื้นที่

จากที่กล่าวมาข้างต้น การสื่อสารเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งตนเองและการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนบ้านแม่ทะลุ และเพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจครัวเรือนก่อให้เกิดรายได้ให้กับชาวบ้านโดยบ้านแม่ทะลุ เป็นชุมชนหนึ่งซึ่งมีทั้งทรัพยากรธรรมชาติทางการเกษตรและทรัพยากรบุคคลที่เหมาะสมแก่การพัฒนาศักยภาพเพื่อให้ชุมชนสามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน แต่ยังมีประสบปัญหาในการได้รับการส่งเสริมอาชีพ เนื่องจากเป็นพื้นที่ห่างไกล ทั้งนี้ ถึงแม้ผลผลิตทางการเกษตรสามารถสร้างรายได้ให้กับแต่ละครัวเรือนได้ แต่ในการทำเกษตรกรรมในบ้านแม่ทะลุนั้นทำบริเวณเชิงเขาอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติ ผลผลิตที่ได้จึงไม่แน่นอนส่งผลทำให้ชาวบ้านขาดรายได้ที่แน่นอนจากอาชีพหลัก จึงจำเป็นต้องหาอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนและชุมชน

อุปกรณ์และวิธีการ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เน้นการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งตนเองและการ

ส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนบ้านแม่ทะลุ ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือน เมษายน – กันยายน 2561 ในพื้นที่วิจัยซึ่งได้แก่ บ้านแม่ทะลุ หมู่ที่ 5 ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใหญ่บ้านบ้านแม่ทะลุ ผู้นำกลุ่มอาชีพในชุมชนบ้านแม่ทะลุ กลุ่มชาวบ้านบ้านแม่ทะลุ และพัฒนาชุมชนอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งหมด 57 คน โดยสามารถแบ่งได้ ดังนี้

- ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 7 คน ประกอบไปด้วย ผู้ใหญ่บ้านบ้านแม่ทะลุ 1 คน พัฒนาชุมชนอำเภอสบเมย 1 คน และผู้นำกลุ่มอาชีพในชุมชนบ้านแม่ทะลุ 5 คน (จาก 5 กลุ่มอาชีพ กลุ่มอาชีพละ 1 คน โดยผู้นำกลุ่มอาชีพนี้ได้รับการคัดเลือกมาจากฉันทมติการประชุมของหมู่บ้าน)

- ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่าย จากกลุ่มชาวบ้านบ้านแม่ทะลุที่สนใจและสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านและผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโดยไม่ได้ออกไปประกอบอาชีพอื่นนอกบ้าน แต่ต้องการมีรายได้จากการส่งเสริมอาชีพเสริมผ่านการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ทำการคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth interview) โดยใช้คำถามลักษณะการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participant observation) ของชาวบ้านในช่วงเวลาของการฝึกอาชีพและส่งเสริมอาชีพในชุมชน เพื่อดูว่า

กระบวนการ ขั้นตอน ของการประกอบอาชีพ และ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะดำเนินการการพัฒนาสินค้าและบรรจุภัณฑ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) กับกลุ่มตัวอย่างในวันดำเนินกิจกรรมกลุ่ม (workshops) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงปฏิบัติการการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการลงพื้นที่บ้านแม่ทะลุเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบจากกลุ่มตัวอย่าง ผ่านการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ ในการพัฒนาสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อพัฒนาศักยภาพและสร้างรายได้ให้กับชุมชน 3 ระยะ ได้แก่ ก่อนดำเนินกิจกรรม ระหว่างดำเนินกิจกรรม และหลังดำเนินกิจกรรม โดยทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) สัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้าน บ้านแม่ทะลุ หมู่ 5 เกี่ยวกับศักยภาพในการพึ่งตนเองของชุมชน ประมาณ 3 ครั้ง จำนวน 1 คน 2) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยการคัดเลือกจากผู้นำกลุ่มอาชีพในชุมชนบ้านแม่ทะลุซึ่งเป็นการดำเนินการรวมกลุ่มกันเองของชาวบ้าน โดยแบ่งการดำเนินการการพัฒนาสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ในชุมชนออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบไปด้วย กลุ่มผ้าทอมือจากธรรมชาติ กลุ่มอาหาร กลุ่มจักสาน กลุ่มตีมีด และกลุ่มปุ๋ยชีวภาพ รวม 5 คน 3) สัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับชาวบ้าน เพื่อระดมแนวคิด ปัญหา และอุปสรรค จากการปฏิบัติการพัฒนาสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของชุมชนจากทั้ง 5 กลุ่มอาชีพ ประมาณ 3 ครั้ง จำนวน 50 คน 4) สัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากพัฒนาชุมชน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการในการส่งเสริมอาชีพ

เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ประมาณ 3 ครั้ง จำนวน 1 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหาไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบพรรณนาความตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับชุมชนบ้านแม่ทะลุ เพื่อดำเนินการสื่อสารเพื่อพัฒนาศักยภาพในการพึ่งตนเองและการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาผู้วิจัยได้ยึดตามกรอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1) เพื่อพัฒนาศักยภาพในการพึ่งตนเองแบบมีส่วนร่วมในชุมชนของบ้านแม่ทะลุ พบว่าเนื่องจากชุมชนบ้านแม่ทะลุนี้มีประชากรอาศัยอยู่เพียง 59 หลังคาเรือน การสื่อสารในชุมชนจึงไม่มีความซับซ้อน โดยผู้นำชุมชนเป็นผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารโดยการใช้สื่อในชุมชนผ่านเสียงตามสาย โดยมีการสื่อสารให้กับคนในชุมชนได้รับรู้ข่าวสารที่สำคัญต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งทั้งตัวผู้นำชุมชนสามารถทำการติดต่อสื่อสารโดยตรงกับชาวบ้านในชุมชนในลักษณะแบบตัวต่อต่อ (face-to-face communication) เนื่องจากสะดวกในการเดินทางไปมาหาสู่กันภายในชุมชน นอกจากนี้ยังมีการจัดการประชุมหมู่บ้าน รวม

ไปถึงการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีในชุมชน ซึ่งในแต่ละครั้งนั้นทำให้ผู้นำชุมชนและชาวบ้านมีโอกาสสื่อสาร ให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในชุมชน นอกจากนี้ ในการสื่อสารกันในชุมชนนี้ ผู้วิจัยพบว่าผู้ส่งสารซึ่งได้แก่ผู้นำชุมชนจะทำการสื่อสารโดยใช้ภาษากะเหรี่ยงเป็นหลักมากกว่าการใช้ภาษาไทย เนื่องจากชาวบ้านชุมชนบ้านแม่ทะลุส่วนใหญ่เป็นกะเหรี่ยงชนเผ่าปากาญอ มีภาษากะเหรี่ยงและวัฒนธรรมพื้นบ้านกะเหรี่ยงเป็นของชุมชน ดังนั้นการใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารจะสามารถทำให้การสื่อสารดังกล่าวประสบความสำเร็จมากกว่าการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร จึงทำให้การดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

อนึ่ง ในการสื่อสารผ่านการจัดกิจกรรมกลุ่มและการสนทนากลุ่ม (figure 1) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงปฏิบัติการตามวัตถุประสงค์นี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ส่งสารไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการบรรยายและพูดคุยแบบกึ่งทางการโดยใช้ภาษาไทยเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร ทั้งนี้ในบางกรณีมีความจำเป็นต้องอาศัยเยาวชนในชุมชนที่ได้เรียนภาษาไทยเป็นสื่อกลางในการสื่อสารซึ่งมีความสามารถในการสื่อสารและเข้าใจภาษากะเหรี่ยง เป็นล่ามในการสื่อสารอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

Figure 1. focus group discussion

2) เพื่อสร้างรายได้และส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนบ้านแม่ทะลุ พบว่า บ้านแม่ทะลุดำเนินการรวมกลุ่มกันของชาวบ้าน (figure 2) โดยแบ่งการดำเนินการผลิตสินค้าเพื่อสร้างรายได้ในชุมชนเป็น 5 กลุ่ม ประกอบไปด้วย 1) กลุ่มผ้าทอมือจากธรรมชาติ

ได้แก่ ย่าม หมอนอิง เสื้อ ผ้าพันคอ ของโทรศัพท์ 2) กลุ่มอาหาร ได้แก่ ก๋วยเตี๋ยว พริกกะเหรี่ยง 3) กลุ่มจักสาน ได้แก่ สุ่มไก่ ตะกร้า 4) กลุ่มตีมีด ได้แก่ มีดเหล็ก และ 5) กลุ่มปุ๋ย ได้แก่ ปุ๋ยชีวภาพ

Figure 2. workshops

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง และสังเกตการณ์จากการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพ และสร้างรายได้ให้กับชุมชน 3 ระยะ คือ ก่อนดำเนินกิจกรรม ระหว่างดำเนินกิจกรรม และหลังดำเนินกิจกรรม เพื่อระดมความเห็นแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่บ้านแม่ทะลุ โดยผู้เข้าร่วมโครงการประกอบไปด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ในชุมชน กลุ่มชาวบ้าน และพัฒนาชุมชนอำเภอสบเมย สามารถสรุปโดยย่อได้ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนดำเนินกิจกรรม พบว่าชาวบ้านมีการรวมกลุ่มอาชีพกันแบบไม่เป็นทางการ ในลักษณะของความสนใจเฉพาะหรือตามความเชี่ยวชาญที่เป็นอาชีพติดตัวมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์อยู่ในรูปแบบของการกะเกณฑ์ด้วยความเคยชินหรือเป็นการคาดคะเนเองว่าเหมาะสมดีแล้ว ไม่มีการจรรยาบรรณใดๆ ไม่ว่าจะเป็นส่วนผสมของกล้วยฉาบ ปริมาณของพริก กะเหรียงแห้งปนเพื่อใช้ในการชั่งตวงเพื่อบรรจุในบรรจุภัณฑ์ รวมไปถึงการกำหนดความสั้นยาวของขนาดย้อมที่ถักทอด้วยมือ จึงทำให้ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของสินค้าชุมชนไม่ได้มาตรฐานตามที่ควรจะเป็น ส่งผลทำให้ผลิตภัณฑ์ดูไม่มีคุณภาพ ไม่สร้างคุณค่าเพื่อนำไปขายได้ นอกจากนี้ยังไม่เคยมีการคำนวณต้นทุน กำไร เป็นการขายสินค้าในลักษณะเมื่อได้เงินมาก็ใช้จ่ายออกไป ไม่ก่อให้เกิดการออม

ระยะที่ 2 ระหว่างดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการฝึกอาชีพและส่งเสริมอาชีพในชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมการเป็นผู้ประกอบการ พบว่าชาวบ้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมพร้อมการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านเป้าหมายตามองค์ประกอบ 3 กระบวนการหลัก อันได้แก่ การเตรียมความพร้อมของชุมชน การสร้างรายได้ใหม่ของชุมชน และการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ชุมชน สามารถคำนวณต้นทุน กำไร และสามารถจดบันทึก ชั่ง ตวง วัด อย่างเป็นระบบเพื่อให้ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์มีคุณภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน สามารถกำหนดราคาที่เหมาะสม และนำไปขายสร้างรายได้ให้กับชุมชน รวมถึงรู้จักการออม

ระยะที่ 3 หลังดำเนินกิจกรรม ชาวบ้านบ้านแม่ทะลุได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชนขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมอาชีพในชุมชนอย่างเป็นระบบเพื่อก่อให้เกิดรายได้ที่ยั่งยืน โดยกลุ่มชาวบ้านได้ร่วมกันจัดทำร่างแผนธุรกิจชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านเป้าหมายตามองค์ประกอบ 4 กระบวนการหลัก อันได้แก่ การเตรียมความพร้อมของชุมชน การสร้างรายได้ใหม่ของชุมชน การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ชุมชน และการเตรียมความพร้อมของชุมชนเพื่อร่วมงาน OTOP ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในโอกาสต่างๆ โดยมีแผนเป้าหมายการจัดจำหน่ายในปี พ.ศ. 2561 แยกเป็นแต่ละเดือน (หน่วย บาท) ดังนี้

Table 1. Draft of product sales target in 2018

Products / month	October 2018	November 2018	December 2018
shirt	10,000 baht	13,000 baht	20,000 baht
bag	10,000 baht	13,000 baht	20,000 baht
scarf	10,000 baht	13,000 baht	16,000 baht
chilli powder	5,000 baht	10,000 baht	10,000 baht
bio-fertilizer	5,000 baht	10,000 baht	10,000 baht
crispy banana	1,000 baht	1,200 baht	1,700 baht
chicken coop	1,500 baht	1,700 baht	3,000 baht
pillow	1,500 baht	1,700 baht	3,000 baht
phone cases	1,500 baht	1,700 baht	3,000 baht
knife	1,000 baht	1,500 baht	3,000 baht

นอกจากนี้ ชาวบ้านบ้านแม่ทะลุยัง สามารถแบ่งการดำเนินการและการพัฒนาสินค้าและ บรรจุกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างรายได้ใน ชุมชน จำนวน 5 ผลิตภัณฑ์จาก 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ เสื่อ ยาม พริกกะเหรียง กล้วยฉาบ และปุ๋ยชีวภาพ

Figure 3. Sample products

ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้เชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพและสร้าง รายได้ให้กับชุมชนครั้งนี้ มิได้เน้นเพียงที่ตัวผลิตภัณฑ์

และบรรจุกฎหมายเพื่อสร้างรายได้เพียงอย่างเดียว แต่ ยังช่วยส่งเสริมในส่วนของการสร้างผู้ประกอบการที่ เข้าใจเสน่ห์ของชุมชนตัวเองกับการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อในอนาคตก่อให้เกิดชุมชนท่องเที่ยว จึงจำเป็นที่ จะต้องเกิดการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของชุมชนที่ ครอบคลุมถึงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อ รองรับการท่องเที่ยว การสร้างภาพลักษณ์ทาง การตลาดที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ ออกแบบสินค้า ของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงเส้นทาง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ในชุมชนบ้านแม่ทะลุที่ชัดเจนและครอบคลุมต่อไปใน อนาคต

อภิปรายผล

ข้อค้นพบเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารเพื่อ พัฒนาศักยภาพในการพึ่งตนเองและการส่งเสริม อาชีพให้กับชุมชน สามารถพิจารณาได้ดังนี้

รูปแบบการสื่อสารมีส่วนกับการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ส่งสาร (นักวิจัย) และผู้รับสาร (ชาวบ้าน) โดยไม่มีการผูกขาดบทบาทการเป็นผู้ส่งสารหรือผู้รับสารอย่างตายตัว แสดงให้เห็นถึงบทบาทและอำนาจในการดำเนินงานพัฒนาที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีอย่างเท่าเทียมกัน ผ่านการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (Phuengsamran and Wannaprapa, 2015) ทั้งนี้ เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้ภาษากะเหรี่ยงในการสื่อสารโดยเฉพาะผู้สูงอายุ มีความเข้าใจภาษาไทยบ้างแต่ไม่ทั้งหมด การสื่อสารในบางครั้งจำเป็นต้องอาศัยเยาวชนในชุมชนที่ได้เรียนภาษาไทยเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาการสื่อสารให้สามารถขับเคลื่อนแนวคิดสู่การปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย โดยมีการวางแผนการสื่อสารที่เหมาะสมให้กับชาวบ้าน ไม่ว่าจะเป็นตัวนักวิจัยผู้ส่งสารเอง เนื้อสาร และช่องทางการสื่อสาร ผ่านล่าม (ผู้แปลสาร) จนสามารถสร้างความหมายร่วมกันจนประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มไปด้วยกัน สอดรับกับการพัฒนารูปแบบการสื่อสารองค์กร โดยมีการพัฒนารูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อสร้างการยอมรับของชุมชน (Boonnum *et al.*, 2014)

นอกจากนี้ พบว่าการที่ชุมชนหนึ่งจะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ก็ว่าหนานั้น จำเป็นจะต้องมีปัจจัยหลายอย่างสนับสนุน โดยศักยภาพในการพัฒนาชุมชนนั้นสามารถแบ่งตัวแปรสำคัญได้เป็น 6 ตัวแปร โดยจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน โดยในงานวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าชุมชนบ้านแม่ทะลุมี่ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนอยู่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกล้วย พริกกะเหรี่ยง รวมไปถึงสีย้อมผ้า ซึ่งได้จากการนำวัตถุดิบจากธรรมชาติในชุมชนศักยภาพ ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ชุมชน ภูมิปัญญา ประเพณี พิธีกรรม ที่มีการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องเป็นทุนทางสังคมของชุมชนที่สามารถพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งตนเองให้กับชุมชนได้ (Champawan and Promburom, 2018) ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะทำให้บ้านแม่ทะลุมี่ศักยภาพในการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปได้มาก เพราะเมื่อเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนแล้วก็ย่อมจะต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของชุมชนให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น

ทรัพยากรมนุษย์ มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างยิ่ง ในการดำเนินการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านชุมชนบ้านแม่ทะลุมี่เป็นอย่างดีตลอดโครงการ จึงทำให้การดำเนินโครงการในครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์

องค์กรทางสังคม ทั้งนี้ ผู้วิจัยในฐานะหน่วยหนึ่งขององค์กรทางสังคมได้จัดกิจกรรมให้ความรู้รวมถึงการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงปฏิบัติการดำเนินการร่วมกันกับชุมชนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการส่งเสริมอาชีพให้ชุมชน กรณีศึกษาบ้านโพนไทร ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย (Phinijwat,

2018) ที่แสดงให้เห็นว่าถึงแม้จะมีหน่วยงานเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพในชุมชน แต่ชุมชนยังต้องการให้มีความช่วยเหลือในด้านของการส่งเสริมอาชีพภายในหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพและตลาดรองรับสินค้าชุมชนด้วย ซึ่งในงานวิจัยนี้ทีมผู้วิจัยได้ร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกันกับชาวบ้านในชุมชนบ้านแม่ทะลุ โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มอาชีพตามความสนใจ เพื่อให้ได้มาซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความต้องการของชาวบ้านแต่ละกลุ่มอาชีพอย่างแท้จริง

ภาวะผู้นำในหมู่บ้าน จากการดำเนินกิจกรรม พบว่าผู้ใหญ่บ้าน บ้านแม่ทะลุ หมู่ 5 ทำหน้าที่หลักอยู่สองประการ คือ เลือกเป้าหมายและควบคุมดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย และสร้างพลังและบำรุงรักษาความเป็นปึกแผ่นของชุมชน เพื่อให้ชุมชนปฏิบัติงานร่วมกันตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งในการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงปฏิบัติการครั้งนี้ผู้ใหญ่บ้านบ้านแม่ทะลุมีภาวะผู้นำสูง และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จึงช่วยให้การประสานงาน ทำความเข้าใจกับชุมชน และดำเนินกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์

การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานของรัฐ หากชุมชนมีการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐมาก ก็ย่อมจะก่อให้เกิดศักยภาพในการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้มาก เพราะจะทราบสู่ทางการพัฒนาชุมชนให้เติบโตก้าวหน้า โดยมีภาครัฐเป็นแหล่งสนับสนุนความช่วยเหลือด้านต่างๆ โดยชุมชนบ้านแม่ทะลุได้รับ

ความช่วยเหลืออนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากพัฒนาชุมชนอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การฝึกอบรม เป็นเพียงตัวแปรแทรก เพราะจะช่วยเร่งให้ปัจจัยเบื้องต้นทั้ง 5 ปัจจัยนั้นมีแรงผลักดันให้ชาวบ้านชุมชนบ้านแม่ทะลุ มีความกระตือรือร้น เกิดการขับเคลื่อนให้ชุมชนมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เพราะการฝึกอบรมผ่านการนำรูปแบบกระบวนการสื่อสารมาใช้ในการพัฒนาจากการรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงของการฝึกอบรม จนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่เป็นหลักสูตรความรู้และหลักสูตรอบรมที่เหมาะสมกับชุมชน ทำการสื่อสารผ่านสื่อบุคคลเป็นหลักควบคู่กันกับการใช้สื่อกิจกรรมให้กับกลุ่มชาวบ้าน (Phuengsamran and Wannaprapa, 2015) นอกจากนี้ยังช่วยให้ชาวบ้านบ้านแม่ทะลุเกิดความรู้ เกิดทักษะ และมีส่วนร่วมได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการร่วมแสดงความคิดเห็นหรือการลงมือปฏิบัติงานจริงอย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่า ในขณะดำเนินกิจกรรม workshops นั้นชาวบ้านบ้านแม่ทะลุร่วมแรง ร่วมใจ และมีส่วนร่วมกับการฝึกอบรมตามความสนใจในกลุ่มอาชีพเป็นอย่างมาก จึงทำให้เกิดการยอมรับความรู้ใหม่รวมไปถึงนวัตกรรมหรือความรู้ใหม่ที่ผู้วิจัยนำมาถ่ายทอดเพื่อช่วยในการให้ความรู้และพัฒนา จนก่อให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้พัฒนาในตัวผลิตภัณฑ์และบรรจุกิจกรรมของกลุ่มอาชีพตนเองได้อย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพ

ในส่วนของการพึ่งพาตนเองของชุมชนชนบท พบว่าการที่ชุมชนจะสามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนได้นั้น จะต้องมีการพึ่งพาตนเอง 5 ด้าน ดังนี้

การพึ่งพาตนเองได้ด้านเทคโนโลยี ชุมชนบ้านแม่ทะลุสามารถบริหารจัดการและรู้จักใช้เครื่องมือที่มีอยู่ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ บำรุงรักษาให้คงสภาพที่อยู่เสมอเพื่อพร้อมกับการใช้งาน ซึ่งรวมทั้งของสมัยใหม่และของดั้งเดิมของท้องถิ่นที่เรียกว่าภูมิปัญญาชาวบ้านด้วย สิ่งเหล่านี้ช่วยทำให้ชุมชนสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยชาวบ้านบ้านแม่ทะลุมีเครื่องมือเครื่องใช้พื้นฐาน เหมาะสมกับการผลิตผลิตภัณฑ์เพียงแต่ยังขาดในส่วนของกรออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมเพื่อที่จะเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารกับภายนอกชุมชน ทำให้ชุมชนได้รับข่าวสารที่ดี ทันต่อเหตุการณ์ นอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำกลุ่มอาชีพในชุมชนบ้านแม่ทะลุยังทำหน้าที่เป็นเทคโนโลยีทางสังคมในการเป็นผู้นำชุมชนที่ดี รู้จักวางแผนโครงการ ทิมดำเนินงาน รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์สินค้าของชุมชนออกสู่ภายนอกอีกด้วย

การพึ่งพาตนเองได้ด้านเศรษฐกิจ จะเห็นได้จากการที่ชาวบ้านบ้านแม่ทะลุส่วนใหญ่เลี้ยงโคเพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพ โดยหากเกิดปัญหาทางด้านการเงินฉุกเฉินจะนำไปขายเพื่อนำเงินที่ได้จากการขายโคมาใช้ในการดำรงชีพแทนการออมเงินไว้กับธนาคาร เนื่องจากบ้านแม่ทะลุเป็นพื้นที่ห่างไกลชาวบ้านจึงไม่นิยมนำเงินไปฝากไว้กับธนาคาร

การพึ่งพาตนเองได้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ อันหมายถึง สิ่งใดๆ ก็ตามที่มีอยู่โดยธรรมชาติในชุมชนหรือสามารถหามาเองได้ โดยชุมชนมีความสามารถในการใช้ประโยชน์จาก

ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ เพื่อให้ชุมชนดำรงอยู่ไม่ให้เสื่อมไปจนหมดสิ้นหรือไม่ให้เสียสมดุลธรรมชาติมากนักอันส่งผลต่อการดำรงชีวิตของชุมชน จะเห็นได้ว่าพื้นที่บริเวณโดยรอบของชุมชนบ้านแม่ทะลุเป็นเชิงเขา มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ไม่ว่าจะเป็นพริกกะเหรียงหรือต้นกล้วยที่มีอยู่เกือบทุกพื้นที่ป่าและเชิงเขา จึงสามารถนำผลผลิตทางการเกษตรเหล่านี้มาแปรรูปเพื่อสร้างรายได้ให้กลับกลุ่มอาชีพของชุมชนได้

การพึ่งพาตนเองได้ด้านจิตใจ ชาวบ้านบ้านแม่ทะลุมีสภาพจิตใจที่กล้าแข็งในการที่จะต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคในการทำมาหาเลี้ยงชีพ รวมไปถึงการพัฒนาชีวิตให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น มีความพอเพียงและรู้จักพอ ไม่อยากได้อย่างดีจนเกินความสามารถของตนเอง ซึ่งคุณสมบัติด้านนี้นั้น ชาวบ้านชุมชนบ้านแม่ทะลุมีความกลมเกลียว รักพวกพ้อง และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนสามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพได้ถึง 5 กลุ่มจนสามารถสร้างรายได้เสริมจากการผลิตผลิตภัณฑ์จากชุมชนได้

การพึ่งพาตนเองได้ด้านสังคม ชุมชนบ้านแม่ทะลุมีความเป็นปึกแผ่นเหนียวแน่น มีผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สามารถเป็นผู้นำพาให้ชุมชนปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ของตนเองไปสู่เป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการให้ความร่วมมือกันเองภายในชุมชนหรือการขอความช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งชาวบ้านชุมชนบ้านแม่ทะลุมีการสื่อสารระหว่างกันโดยพื้นฐานการสื่อสารหลักเกิดจากผู้นำชุมชนซึ่งได้แก่ผู้ใหญ่บ้านมีความเข้มแข็ง พร้อมทั้งจะพัฒนา

ชุมชน โดยมีการสื่อสารผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้านตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารกันผ่านกลุ่มไลน์ของหมู่บ้านอีกด้วย จึงทำให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่นเหนียวแน่น จนสามารถรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืนได้

นอกจากนี้ ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมการนำนโยบายเกษตรอินทรีย์สู่การปฏิบัติในประเทศไทย (Yossuk and Kawichai, 2017) แสดงให้เห็นถึงการร่วมกันศึกษาปัญหาและอุปสรรคเพื่อเสนอแนวคิดที่เหมาะสมกับกระบวนการนำนโยบายเกษตรอินทรีย์สู่การปฏิบัติร่วมกันจากหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นผู้กำหนดนโยบายระดับชาติ ผู้ปฏิบัตินโยบาย ตัวแทนผู้ประกอบการ นักวิชาการ และเกษตรกรอินทรีย์ชี้ให้เห็นว่าการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วนนี้ก่อให้เกิดการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน เป็นแนวทางให้ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งตนเองและการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนบ้านแม่ทะลุ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ชาวบ้านแม่ทะลุมีความสมานฉันท์ เข้มแข็ง อดทน และมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนของตนเอง ทำให้สามารถสร้างแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งตนเองและการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชน จนเกิดกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดไปสู่ชุมชนโดยเป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานจากภูมิปัญญาชาวบ้านผสมผสานกับหลักแนวคิดตามหลักวิชาการและความรู้สากล พัฒนาจนสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านแม่ทะลุ จนสามารถสร้างและพัฒนา

ศักยภาพในการพึ่งตนเองและการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์ 5 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เสื้อผ้า ยาม พริกกะเหรียง กล้วยฉาบ และปุ๋ยชีวภาพ สำหรับจำหน่ายให้นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปต่อไป

สรุป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงอาจอนุมานได้ว่าการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยไม่มีการผูกขาดบทบาทการเป็นผู้ส่งสารหรือผู้รับสารอย่างตายตัว เนื่องจากผู้วิจัยและผู้รับสารมีการสื่อสารผ่านล่ามซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ก่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสามารถขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาชุมชนบ้านแม่ทะลุได้อย่างแท้จริง

ทั้งนี้ กระบวนการพัฒนาชุมชนบ้านแม่ทะลุเพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนนั้น เริ่มต้นจากการสร้างองค์กรชุมชนขึ้นมา โดยมีผู้ใหญ่บ้านและผู้นำกลุ่มอาชีพในชุมชนบ้านแม่ทะลุดำเนินการรวมกลุ่มกัน แล้วดำเนินโครงการวางแผนส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ผ่านการพัฒนาสินค้าและบรรจุภัณฑ์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อสร้างรายได้ในชุมชน ควบคู่กับการเข้าไปช่วยเหลือสนับสนุนและให้กำลังใจของทีมผู้วิจัยในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงปฏิบัติการตลอดโครงการในครั้งนี้ จึงประสบความสำเร็จได้ด้วยดี

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่อนุเคราะห์งบประมาณ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และการอำนวยความสะดวกในการประสานกับผู้ผู้นำชุมชน นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเครือข่ายบริหารการวิจัยภาคเหนือตอนบน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ได้ให้โอกาสและพื้นที่เพื่อให้ผู้วิจัยได้เผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการลงพื้นที่วิจัยในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ

เอกสารอ้างอิง

Boonnum, B., V. J. Sirijirikal. and B. Srinuanpan. 2014. Development of organizational communication for community acceptance. Journal of Education, Humanities and Social Science 6(1): 39-47. (in Thai)

Champawan, S. and T. Promburom. 2018. Guidelines for capacity development and community-based cultural tourism management in Tambon Ban Ruean, Pasang district, Lamphun province. Journal of Community Development and Life Quality 3(1): 5-16. (in Thai)

Phinijwat, P. 2018. Promotion of occupations give the community: A case study

Pho Sai village, Muang subdistrict, Muang district, Loei province. Journal of MCU Peace Studies 6(3): 925-935. (in Thai)

Phon-ngam, P., S. Srisawa and S. Noomak. 2018. Development of economic self-reliance potential for Ban Na Bond community, Loei province. Area Based Development Research Journal 10(1): 44-54. (in Thai)

Phuengsamran, P. and S. Wannaprapa. 2015. The communication process of the philosophy of sufficiency economy in the diffusion of local wisdom innovation: A case study of Kung Krabaen Bay royal development study centre. Journal of Business, Economics and Communications, 10(2): 40-54. (in Thai)

Srisurapol, P. and S. Sripokangkul. 2017. Guidelines for the strengthening of vocation groups in Nachumsang subdistrict, Phu Wiang district, Khon Kaen province. Phimoldhamma Research Institute Journal 4(1): 85-98. (in Thai)

Yossuk, P. and P. Kawichai. 2017. Problems and appropriate approaches to implementing organic agriculture

policy in Thailand. Journal of
Community Development and Life
Quality (5)1: 129-141. (in Thai)
